

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um siglingavernd nr. 50/2004 (<i>áhættumat hafnaraðstöðu</i>)
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Innviðaráðuneyti / Skrifstofa samgangna
Innleiðing EES-gerðar?	☒ Já ☐ Nei
Dags.	6. júní 2024

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Með frumvarpi til breytinga á lögum um siglingavernd nr. 50/2004 er ætlunin að bregðast við athugasemdum Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) vegna ófullnægjandi innleiðingar Evrópureglna. Í maí 2023 gerði ESA úttekt á hafnaraðstöðu annars vegar við Bjólfsbakka og Strandarbakka við Seyðisfjörð og hins vegar á Oddeyrarbryggju og Vesturbakka við Akureyri. Í kjölfarið gaf ESA út skýrslur um úttektirnar þar sem innleiðing á efni 2. mgr. 15. gr. II. viðauka og 16. mgr. 1. gr. III. viðauka við Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 725/2004, frá 31. mars 2004, um að efla vernd skipa og hafnaraðstöðu, samkvæmt ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar um breytingu á XIII. viðauka við EES-samninginn nr. 14/2005 frá 8. febrúar 2005, í 2. málsl. 1. mgr. 6. gr. laga um siglingavernd var talin fela í sér meiriháttar frávík.

Frávikið felst í því að í 6. gr. laga um siglingavernd er gert ráð fyrir því að verndarfulltrúi hafnarsvæðis geti framkvæmt áhættumat, en skv. reglugerð EB nr. 725/2004 skal áhættumat hafnaraðstöðu aðeins framkvæmt af hlutaðeigandi stjórnvaldi eða viðurkenndum verndaraðila.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Úrlausnarefnið er að gera nauðsynlegar breytingar á lögum um siglingavernd þ.e. á þeim hluta laganna sem ESA gerir athugasemdir við og tilgreinir sem meiriháttar frávík.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Lögin tilgreina ekki rétta aðila við framkvæmd áhættumats. Nauðsynlegt er að breyta lögnum svo þau séu í samræmi við ákvæði reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 725/2004 um að efla vernd skipa og hafnaraðstöðu.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Málefni hafna og sjóvarna falla undir málefnasvið „Samgöngur“ í þingsályktun um fjármálaáætlun. Framtíðarsýn málefnasviðsins er að Ísland verði í fremstu röð með trausta og örugga innviði og meginmarkmiðið að innviðir og þjónusta mæti þörfum almennings og atvinnulífs og sjálfbær þróun byggða um land allt.

Hafnaraðstaða býður upp á margs konar atvinnutækifæri, einkum tengd fiskveiðum eða ferðaþjónustu sem geta skipt miklu máli fyrir byggðalög. Þá eru hafnir meðal samgönguinnviða sem eru lykill að samkeppnishæfni landsins. Um þær fer megnið af vöruflutningum hér á landi. Þá er það lykilatriði að atvinnulíf á landsbyggðinni hafi gott að aðgengi að gáttum, þ.e. inn- og útflutningshöfnum.

Hafnir eru flestar í eigu sveitarfélaga og reknar af hafnarsjóðum sveitarfélaga. Hafnarsjóðir reka hafnir og taka ákvarðanir um uppbyggingu þeirra. 2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda. Markmið með lagasetningunni er að innleiða með fullnægjandi hætti ákvæði reglugerðar (EB) nr. 725/2004 sem snúa að framkvæmd áhættumats fyrir hafnaraðstöðu og bregðast með því við athugasemdum ESA um frávík.
C. Leiðir
1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það? Verði umræddar breytingar ekki gerðar á lögum um siglingavernd getur ESA hafið mál vegna ófullnægjandi innleiðingar. Slíku máli getur lyktað með að stofnunin sendi málið til EFTA-dómstólsins. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið. Önnur úrræði en að gera umræddar breytingar á lögum eru ekki tæk. 2. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Leið við lagasetningu er að leggja fram frumvarp til breytinga á lögum um siglingavernd þar sem tekið hefur verið tillit til athugasemda ESA.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Áformað er að gera nauðsynlegar breytingar á 6. gr. og 4. gr. laga um siglingavernd nr. 50/2004 í þeim tilgangi að bregðast við athugasemdum ESA sem eftirlitstofnunin skilgreinir sem meiriháttar frávík. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Í núgildandi 1. málsl. 2. mgr. 6. gr. laga um siglingarvernd segir: „<i>Útbúa skal áhættumat fyrir hafnaraðstöðuna og verndaráætlun og bera undir Samgöngustofu til staðfestingar.</i>“ Með frumvarpinu verður lagt til að í stað 2. málsl. 1. mgr. 6. gr. laga um siglingarvernd segi: „<i>Samgöngustofa framkvæmir áhættumat fyrir hafnaraðstöðuna og staðfestir áhættumat hafnar. Samgöngustofa staðfestir verndaráætlun hafnaraðstöðu og hafnar.</i>“ Í a. lið 3. mgr. 4. gr. laga um siglingarvernd segir að Samgöngustofa beri ábyrgð á að: „<i>staðfesta áhættumat útgerð fyrir íslensk skip og áhættumat hafnaraðstöðu fyrir hafnir,</i>“. Með frumvarpinu verður lagt til að í a. lið 3. mgr. 4. gr. laganna segi: „<i>staðfesta áhættumat útgerða fyrir íslensk skip og áhættumat hafna og framkvæma áhættumat hafnaraðstöðu.</i>“ ESA gerði ekki athugasemd við a. lið 3. mgr. 4. gr. laganna en tillaga um breytingu á ákvæðinu er til samræmis við breytingar á 2. mgr. 6. gr. laganna.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Áformin koma inn á þjóðréttarskuldbindingar að því er varðar skuldbindingar Íslands á grundvelli EES-samningsins. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til?

Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Samgöngustofa. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Nei. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Samráð hefur verið haft við Samgöngustofu. 4. Fyrirhugað samráð. Áform um lagasetningu og drög að frumvarpi verða kynnt í Samráðsgátt stjórnvalda.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Ekki er gert ráð fyrir viðbótarkostnaði fyrir ríkissjóð.
H. Næstu skref, innleiðing
1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmiðina? Nei. 2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennings, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Ekki er gert ráð fyrir undirbúnings- eða aðlögunartíma þar sem framkvæmd við gerð áhættumats er þegar í samræmi við breytingar sem lagðar eru til með frumvarpinu. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Til að lagasetning beri árangur þurfa ákvæði laganna, að breytingum loknum, að vera í samræmi við ákvæði reglugerðar (EB) nr. 725/2004 sem snúa að framkvæmd áhættumats fyrir hafnaraðstöðu. 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu. Eftirlitsstofnun EFTA hefur það hlutverk að tryggja að hin svokölluðu EFTA-EES ríki (þ.e. Ísland, Noregur og Liechtenstein) innleiði og beiti ákvæðum gerða, sem teknar eru upp í EES-samninginn, með fullnægjandi hætti. Hafi stofnunin ekki athugasemdir við innleiðingu gerðar eða beitingu má telja að íslenska ríkið hafi fullnægt þjóðréttarlegum skuldbindingum sínum. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Nei.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað.